

Učiteljski List

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 16. vsakega meseca. Uredništvo v Trstu, ul. Ruggero Manna št. 20, I. n. Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Trstu, hrvaški na naslov: „Središnji odbor hrvatskih učiteljskih društev Istre“ v Kastvu. — Izdaja „Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Periot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Štev. 14.

V Trstu, dne 16. septembra 1920.

Leto I.

Pojav.

Ta pojav je res značilen in vredno je, da ga zabeležimo. Kaže nam, kako bore malo stanovske samozavesti, kako malo čuta discipline je v nekaterih ljudeh, ki spadajo po imenu in vsakdanjem opravi (po srcu in duši ne!) k našemu stanu. To so taki ljudje, ki se takrat, ko je treba s silo duha iskati poti, ki naj nas dovede do popolnega uspeha, ponižno stisnejo v kotiček in brezbrizno zrejo, kako se drugi pehajo z delom in trudom za obče koristi stanu in obenem nosijo na svojih ramah težko breme moralnih in materialnih odgovornosti. Če se zbudijo, se zbudijo le takrat, ko je treba mahnuti po drugu; store pa vse tako lepo iz zasede, iz teme... ker jih je menda svojega efijatskega dela, s katerim sabotirajo pošteno delo drugih, globoko v duši — sram. In po vsej pravici! Kajti, kdor se pri svojem ravnanju boji luči solnčnega dne, kaže jasno sam, da ni v njem dobre volje in niti poštenih namenov. Sicer bi se ne skrival pred očmi vseh poštenomislečnih!

Tak človek mora biti oni naš tovariš, ki je v „Edinosti“ od dne 7. t. m. objavil članku podobne reč pod naslovom „Po dovršenem dejstvu“. Ne bomo podrobneje analizirali njegovih besed, ker bi nas tako početje zaneslo predaleč; pač pa hočemo opozoriti le na nekatere večje neskladnosti, ki zijajo iz omenjenega članka tako močno, da bi bil moral že zaradi njih ves spis biti deležen prašnega uredniškega — koša. Pa so nas navadili (namreč v Trstu) požirati še vse hujše reči, zato se niti ne čudimo, da so njegove besede šle skozi roke potrpežljivega stavca!

Naš tovariš tedaj piše: „Vprašanje pristopa v „Zbornico“ ni le interno vprašanje, marveč je zadeva, ki interesira ves naš narod, zlasti še z ozirom na naše izjemne razmere.“ Ne bomo se preekali z njim, ali je to vprašanje interno učiteljsko vprašanje, ali ni! Hoteli bi le, da nam pojasni, kako in zakaj je ves naš narod zainteresiran na njem. Ali je morda naš tovariš tudi takega mnenja, kakor ga je izrekla par dni preje naša „resnicoljubna“ Edinost? „Samo ob sebi je umevno, da je ta korak slovenskega učiteljsva dvignil za kulisami velike oblake prahu in to iz čisto enostavnega razloga, ker je šlo za približno 800 slovenskih učiteljev, torej ravno toliko inteligentov, ki bi morali biti odvzeti od našega

slovenskega snovanja.“ Če je res istih misli (on, ki je sam organiziran v učiteljski organizaciji, lahko govori s kompetenco o vsej zadevi), potem nimamo zanj drugega odgovora nego: Fej, lažnik! Če pa ni istega mnenja, potem naj nam pove: kako in zakaj je ves naš narod zainteresiran ob našem vstopu v „Zbornico“? **Odgovor mu bo lahek, saj je bil (on, naš tovariš) „dosledno in povsod(?) proti uresničenju želje večine v naših društvih.“**

Druga budalost, ki nam jo je serviral v svojem spisu, zveni tako-le: „Kako so se **naši najboljši kolegi** trudili, da bi dokazali učiteljsstvu, da vstop v Zbornico ne sili nikogar, da ti se izneveril itd.“ Potem pa še naprej: „Ne le naši najboljši so delovali za pristop, marveč **so nas za pristop vnemali oni naši tovariši**, ki so že **davno člani in važni činitelji v socijalistični stranki**. Kasneje pa čisto natančno določi duševno zrelost teh svojih tovarišev, ko piše: Zakaj so se varali? Ker so verjeli paragrafu, **ker so imeli premajhno obzorje**.“ Lep poklon učiteljskemu stanu! Kakšno obzorje bi pa prisodil naš dični kolega vsem onim svojim tovarišem, ki po njegovi milosti ne spadajo v krog „najboljših“ kolegov?

Dalje piše naš tovariš tako-le: „V narodnih vrstah (recte: narodnjaških, ali z drugo besedo povedano: pri **političnem** društvu „Edinosti“) je naše mesto. Naš narod naj se stanovsko organizira: kmet, delavec, učitelj itd.“ Obenem pa zatruje: „Saj so vendar naša učiteljska društva **nepolitična** in zgolj stanovska organizacija.“ Tu bi nam moral vsekakor pojasniti, kako naj se naša društva, kjer so v resnici organizirani učitelji najrazličnejših političnih prepričanj, **stanovsko** organizirajo pod egido **političnega** društva „Edinost“? On, ki nima „majhnega obzorja“, bo gotovo vedel to! Pa se nam zdi, da je zapisal te stavke kar tako... in menda tudi zato, ker ni umrl v njem še tisti „hlapca“, ki ga je bil v nas že pred leti odkril naš Cankar.

Če se je pa pokazal „hlapca“ napram politični stranki, se ni pokazal „hlapca“ do organizacije. Hlapca namreč gleda in — molči. Naš tovariš pa je gledal, poslušal in — izblebetal. In sicer je izblebetal stvari, ki jih je smelo spraviti v javnost samo vodstvo „Zveze“. Nepoklican in nepooblaščen od nikogar je napisal: „Naj zna občinstvo! **Delovna zbornica nas je že spre-**

jela — vpisala ter je že naložila vplačilo pristopnine.“

Ta konstatacija na javnem forumu je v naših očeh sabotaža vsega dela naše „Zveze“ in mi jo zato ostro obsojamo, ker je ni zagrešil morda nezrel otročaj, ampak človek, ki nima „majhnega obzorja.“ — c.

Citati.

To niso morda misli iz duševnega zaklada filozofov, pesnikov ali katerihžekoli mož svetovnega slovesa, ampak so blago, ki smo ga vjeli kar tako iz zraku. Pravzaprav: ne iz zraku, ampak iz predalov tržaške „Edinosti.“ Ker se nikoli v svojem življenju nismo bavili s posebnim veseljem s politiko, to hčerko enega dne, nam ni nikoli prišlo na um, da bi jih še posebej zbirali. Danes, ko se je začela slovenska (?) potitika baviti z nami, smo prisiljeni, da delamo tudi to. Vse pa iz edinega razloga, da bomo vedeli čisto jasno, kaj je politika, kako je ravnanj z njo, ker smo še mladi v teh rečeh in bi se nam utegnulo zgoditi, da bi morali nekega dne še od nje — živeti.

Citiramo tedaj iz „Edinosti“ št. 174, od dne 29. avgusta t. l. in iz št. 177, od dne 2. septembra t. l.

I. Dodali bi le, da **nismo nikdar dvomili nad našim zavednim učiteljstvom**, ki bo vedelo rudi po tej **potrebni (!)** prevari, kam vodi... (Glej II. citat!)

II. Samoobsebi je umevno, da je ta korak **slovenskega učiteljsva dvignil za kulisami velike oblake prahu** in to iz čisto enostavnega razloga, ker je šlo za približno 800 slovenskih učiteljev, torej ravno toliko inteligentov, ki bi morali biti odvzeti od našega slovenskega snovanja. (Glej I. citat!)

III. Še v včerajšnjem „Učit. Listu“ je poročilo o glavni skupščini „Hrv. učit. društava za Istru“, kjer je učitelj Hreščak, ki je včlanjen v socijalistični stranki, **značajan in vsega spoštovanja vreden mož**, rekel med drugim... (Glej II. citat!)

IV. Namen „Zveze“ je bil, **dobiti s tem moraino podporo pri zasledovanju zboljšanja socijalnega stanja in osebne svobode slovenskega učiteljsva v teh krajih**. (Glej II. citat!)

V. Organizacija 800 inteligentnih ljudi **mного zmore, ako le hoče!** Sicer pa zagotovljamo

LISTEK

Učiteljski obrazi. *)

† Dim. J. Putniković.

Eden izmed onih, ki so neumorno delali z besedo in dejanjem za učiteljske ideale, skromen a vztrajen boritelj nacionalne ideje, največji zagovornik sloge in skupnega dela srbsko-hrvaškega učiteljsva še izza devetdesetih let minulega stoletja, je pokojni Diša Putniković.

Skozi vse svoje življenje in z vsem svojim delovanjem je dajal kot učitelj svojim stanovskim tovarišem najboljšo vzgled. V nekem oziru je bil celo nekaj fenomen. Kot odlični delavec na šolskem polju, praktik par excelence, ustanovitelj mnogih pedagoških listov, ustanovitelj in organizator „Šolskega Muzeja“, si je vstvaril v učiteljskih vrstah mesto, ki bi ga malokdo težko dosegel. Spisal je mnogo razprav o šolskem življenju, mnogo šolskih knjig, ki se odlikujejo po vzorni metodični obravnavi. Bil je urednik „Učitelja“ in mladinskega lista „Male Srbadije“, a napisal je tudi veliko knjižic za mladino in narod.

S svojim mnogostranskim delom si je postavil neminljiv spomin!

*) Posnetki iz črtic slavnostne številke „Narodne Prosvete“ od dne 18. julija 1920.

Mihajlo Stanojević,

urednik „Učitelja“.

Mihajlo Stanojević, vztrajen in izvrsten delavec v „Učit. Udruženju“, je eden izmed onih, ki se je mogel s silo lastnega duha in s posebno marljivostjo rešiti vseh težav učit. življenja, ki ovirajo duha ter se je tako lahko podal uspešno na delo v šolski književnosti.

Poleg urejevanja „Učitelja“, ki ga opravlja že dolgo vrsto let, je uspešno deloval na polju šolske in mladinske literature, ter je obenem najplodovitejši pisec šolskih učnih knjig. Poznava joč dobro nemški jezik in nemško pedagoško literaturo, je začel pisati srbskemu narodu metodične knjige poedinih predmetov ljudske šole. Doslej je napisal metodiko zemljepisnega in zgodovinskega pouka. Poleg vsega tega dela je prevedel za mladino nekaj zabavnih knjig, kakor n. pr. Kr. Šmita povesti, Goethejeve basni itd. Njegova je tudi lepa ilustrovana knjiga „Kroz Bosnu i Hercegovinu“; dalje je napisal mnogo potopisnih črtic o potovanju beograjskih učiteljev iz leta 1909 in njegove so tudi mnoge pedagoške razprave, ki so raztresene po srbskih pedagoških listih.

Za svoje delo je bil M. Stanojević večkrat odlikovan od učiteljsva in tudi od države. Postavljen je bil velikokrat za šolskega nadzornika, a v zadnjem času slušbuje kot tajnik oddelka za ljudsko šolstvo v ministrstvu Narodne prosvete.

Dimitrije Sokolović.

Po smrti Uroša Blagojevića, dolgoletnega predsednika „Učit. Udruženja“, je prevzel to važno a častno mesto v srbski učiteljski organizaciji takratni podpredsednik D. J. Sokolović.

Službujoč skozi 3 in pol desetletja na ljudskih in meščanskih šolah, je kot odlični učitelj marljivo zbiral vse svoje izkušnje in jih podajal učiteljsstvu, da se z njimi okoristi. Izdal je več pedagoških razprav, nekoliko šolskih knjig, lepih zbirk za mladino in je urejeval tudi nekaj časa „Učitelja“ in mladinski list „Mala Srbadija“. Kot navdušen propagator duhovnega ujedinjenja jugoslovenskega naroda, je tudi on deloval skupno z Jovičem, Putnikovićem in drugimi prvoboriteli za ustvaritev današnje učiteljske organizacije. In kakor član „Učit. Udruženja“ je bil eden od najmarljivejših, kajti že od nastopa v učiteljsko službovanje je bil skozi vsa leta, z malimi izjemami, član upravnega odbora njegovega.

Jovan P. Jovanović,

urednik „Prosvete“.

Jova P. Jovanović je vztrajen delavec na nacionalnem in prosvetnem polju, ter je obenem neumoren boritelj za prava stanu in za šolske koristi. Kot izboren govornik na učiteljskih zborovanjih, ki so se obdržavala v prejšnjih letih ne samo v Beogradu, ampak tudi po vsej notranjosti Srbije, se je kmalu povzpел v učiteljskih

slovensko učiteljstvo, da so še danes vedno v veljavi mnogi ideali, ki stoje visoko nad stanovskimi koristmi. (Glej I. in IV. citat!)

VI. Bil je sam (namreč tov. Hreščak) četudi socialista, prepričan, da pristopi lahko k Zbornici tudi vsak slovenski narodnjak. **Mož je govoril resnico, ker je bila dozdej taka praksa.** (Glej VII. citat!)

VII. **Mi smo že prej vedeli, kakšen duh vlada v „Delavski zbornici...“**

Lahko bi zbirko teh klavernih protislovij nadaljevali, pa si ne maramo kvariti potrpežljivih živcev; da bi taki konfuznosti, ki izvira najbrž iz zlobe, še odgovarjali, nam ne prihaja niti na misel. Le to naj sklepčno še konstatiramo: Tako se ustvarjata „kulturna in politična zrelost“ našega ljudstva. (Krilatica zapisana v „Edinosti“ 177, od 2. sept. 1920. p. Kr.). Eh, da: Politika... politika!

K. PODVELBSKI:

Nekaj pripomb.

Naše glasilo naj bi prinašalo razno snov, katera pač zanima učiteljstvo. V to bi bilo po mojem mnenju dobro in kaj umestno, razdeliti list še v poglavji „Pri delu“ — in „Socialna vprašanja“. Zakaj to? Na podlagi take razporedbe bi dobili tovariši in tovarišice brezdvomno vselej več veselja in sploh pregleda za dopisovanje. Trdim, da ima sleherni izmed nas dovolj snovi za dopisovanje, le začetni ne zna, oziroma nima pravega vpogleda, kaj in kako naj bi pisal. Vsakdo misli, da mora biti vse le prav učeno in zato opusti sploh vsak začetek. Ne, piše se lahko vse, kar zanima naš stan, pa naj si bo še taka, na videz vsakdanja reč! Kaj smo bitja brez oči brez višjih čutov za kakoršnokoli dovtetje? Nimamo li dosti prilik v šolskem življenju? Če pomislimo, koliko si imamo povedati, kadar smo sami, koliko pravega življenja iz šole; toda za javnost, si mislimo, to ni. Da, ravno naše delo, naši osebni doživljaji v šoli, med 4 stenami, bi zanimali marsikoga izmed nas. V rubriki „Pri delu“ bi spoznali sami sebe vedno bolj, bi zadobili več veselja do šole. Tam bi naše srce sprejelo vase to novo, pravo življenje in ga doma še enkrat prelelo. Analiza vsega bo živa knjiga o dušeslovju. In vsa tista šara, katero so nam nudili po učiteljskih, se nam bo zdela suhoparna, brez pravega življenja.

Razumel bo torej sleherni, da se naša izobrazba ni končala z zapustitvijo učiteljskega, da ni še naš duševni obzor popoln in da ni človeka pod solncem, kateri bi mogel reči: „Sedaj vem vse.“ Ne — temveč s takim delovanjem se bomo učili sredi življenja za življenje! In kar bo našel posameznik, to bo tudi oddal svoji okolici, pa ne kot zapoved: „To je edino pravo!“, temveč kot klic, kot izpodbuda: „Jaz sem po svojem lastnem trudu našel to. Pojdi in išči tudi ti in po svoje boš prišel do lastnih zaključkov!“ Tako se vstvarja prava učiteljeva osebnost, tako bo zadobilo naše delovanje umetniško lice in ne bomo zgolj rokodelci.

vrstah na prvo mesto. Jova je markantna osebnost in zato ga je učiteljstvo kmalu poslalo v odbor „Udruženja“, kjer ima z drugom Mil. Smiljaničem, kakor se je sam v šali izrazil mesto „večnega podpredsednika“. Jova P. Jovanović je razumel svojo učiteljsko dolžnost obsežneje, nego je splošno navada. Zato ga vidimo pri prosvetnem delu za narod, vidimo ga kot apostola jugoslovenske in slovanske vzajemnosti, kot politika in člana „Poljoprivrednega Društva“ ter „Udruženja“, a vsepovsod v krepkem razmahu silnega delavca. S svojim pisanjem v „Prosveti“, ki jo le bil pred leti ustanovil v Kragujevcu skupno s Kajićem, Božićem, Mih. Nikolićem in Lješevićem, in katero je vspešno urejeval mnogo let, je znal ogreti učiteljstvo za brambo stanovskih in šolskih koristi, obdelal je stanje narodne šole in učiteljstva, ostro kritiziral delo merodajnih faktorjev, spremljal je vse delovanje učiteljskih organizacij v Slovanstvu in drugod ter dajal učiteljstvu smernice in nasvete za delo v šoli. A ne samo na borbenem polju za šolo in učiteljstvo si je Jovanović stekel obilo zaslug, marveč tudi kot pisatelj zavzema važno mesto, ker je je spisal zelo lepe mladinske knjige in še mnogo drugih spisov.

Krono svojega agitatoričnega dela pa je dosegel kot glavni propagator in organizator I. Vse-srbskega učit. kongresa in prve Jugoslovenske učiteljske konference, ki se je vršila v Beogradu l. 1907.

Naše glasilo pa se imenuje „Učiteljski List“ in ni torej le pedagoško glasilo. Spada torej v naš list tudi vse učiteljevo izvenšolsko delovanje, kar bi bilo orisano pod rubriko „Socialna vprašanja“.

Vsi naši uspehi in neuspehi izven šole bi našli tu svoj prostor. Iz takih beležk bi dobili marsikaj: učili bi se, kako moramo delovati med narodom. „Izvenšolski odsek“ bi pa imel tako potrebno kontrolo nad delovanjem učiteljstva na socialnem torišču. V imenovani kotichek bi spadala tudi vsa kratka poročila pododsekov posameznih učit. društev, recimo mesečna poročila, da ima „Centralni odsek“ nekaj materijala za nadaljno delovanje.

* * *

Od svoje strani nimamo nič proti predlogom, ki jih je stavil v tem članku naš tovariš. Iz izkušnje, ki smo si jo pridobili v teh mesecih, pa dvomimo, da jih bomo mogli vzdržati. Imamo res 10 ali 15 tovarišev, ki resno sodelujejo pri listu in ga zalagajo s članki in društvenimi poročili. A to je tudi vse! Ostali del časopisa (3 rubrike) pa leži ves na naših ramah. Upravičeno se tedaj bojimo, da bi moglo i to nanovo zamišljeno delo pasti na nas, ki itak žrtvujemo listu ves svoj prosti čas. Tedaj: najprej potrebni material — potem še-le nove rubrike! Uredništvo.

C. Drekonja:

Mladinski list. *)

Kakor je bilo sklenjeno na letošnjem zborovanju „Zveze“, začne izhajati s prihodnjim šolskim letom mladinski list. To je lepa misel, katere udeležitev je neobhodno potrebna. Že v vseh vojnih letih ni dobivala šolska mladina nikake dušne hrane razven iz šolskih beril. Pač pa so mašili šolske knjižnice z raznimi zbirkami patrijotičnih in vojnih pesmi ter spisov. Velik del šol v naši deželi je bil vsled vojnega viharja porušen, v ostalih pa so orroci vse knjige vsled vednega čitanja večinoma razcefrali. Le malokje razpolagamo še z odgovarjajočim številom zabavnih knjig. Nujna potreba nas tedaj sili, da začnemo z izdajanjem mladinskega lista. Iz poročila bi sklepali, da je bil na zborovanju zamišljen list, ki naj prinaša mladini zabavno čtivo, nekako po vzorcu Zvončka. Moje mnenje je, da ne smemo prehitovati sami sebe. V vsej deželi nima niti ena šola dobrih šolskih beril, da celo slabih in najslabih primanjkuje povsod. Kako naj poučujemo brez knjig? Kako naj v tem stanju napredujejo šole? Zato naj se mladinski list do izdajanja novih beril uredi tako, da bo istočasno pomožna učna knjiga. List naj bo urejevan približno tako, kakor šolski listi v Jugoslaviji; naj bo seveda manjši po obsegu in vsebini, kakor nam dopuščajo razmere. Šolski list je cvet in ideal vseh beril!

Kakor hitro se postavimo na stališče začasnega šolskega lista, odpade v veliki meri vprašanje gradiva. In to ni malo! Kako naj si preskrbi bodoče uredništvo v kratkem času novo gradivo za najmanj par števil naprej?

V šolski list pa se lahko uvrsti poleg originalnih spisov in pesmi, tudi vse ono, kar je že določeno za nova berila. Tudi v nasprotnem slučaju ne bo na tem potu nobene zapreke, saj dobrih spisov in pesmi imamo dovolj. Če bi bili mi že z začetkom preteklega šolskega leta ustanovili tak list, četudi skromen, bi bilo danes delo odseku za sestavo beril olajšano in šole bi zaznamovale večje uspehe, kakor so jih v resnici. Ostaja nam še vprašanje, kako preskrbeti z mladinskim listom vse šole? Da bi si morali vsi otroci nabaviti na lastne stroške vsakokrat izvod lista, bi bilo preveč zahtevano. Tu bi lahko priskočila na pomoč oblast, ki naj bi krila del stroškov. Ceno listu bi zmanjšalo tudi veliko število naročnikov.

Pa naj padeta oba gornja razloga, bomo še vseeno na boljšem, kakor sedaj. Na dalekosežen razmah mladinskega slovstva v danih nam razmerah ne moremo misliti. Nisem pesimist! Povem le resnico, s katero moramo vsekakor računati. Dokler ne bomo imeli sestavljenih šolskih knjig, moramo zamašiti ta prazen predal s tem, da nadomestimo berila z mladinsko-šolskim listom, kakršnega pač premoremo. Le tako bomo gradili stavbo postopno od spodaj navzgor.

*) Otvarjamo razpravo o predmetu, ki ga je načel naš tovariš Drekonja, a obenem prosimo vse dopisnike, naj bodo v svojih izjavah kratki in jedrnat, ker nam za dolge članke primanjkuje prostora. — Ured.

IZ ORGANIZACIJE.

Počitniški tečaj, ki ga je nameravala prirediti „Zveza“ jugoslovenskemu učiteljstvu, se ne more vršiti zaradi izjemnih razmer, ki so zavladale v Trstu v poslednjih dneh. Tečaj je bil že popolnoma organiziran, posamezni predavatelji so že določili teme svojih predavanj, manjkalo je samo še dovoljenje policijskih oblast. Tega pa te niso dale, ker so vsled izvanrednega stanja, ki je bilo proglašeno nad tržaškim mestom, prepovedana združevanja v vsakršni obliki. Vodstvo „Zveze“ je tedaj primorano tečaj odpovedati z zagotovilom, da bo poskrbela, da se bo vseeno obdržal ob drugem, primernejšem času.

Zveza slov. učit. društev v Trstu. Vsem učiteljskim društvom! Prosimo blagajnike vseh včlanjenih društev, da pošljejo na račun drugega poletja primerne zneske. Tedaj, blagajniki, storite vsi svojo dolžnost, čimpreje — tembolje!

Zvezni blagajnik.

Poziv hrvatskemu učiteljstvu Istre.

I. Drugovi i družice, šaljite svu zaostalu članarinu, a tko ikako može, neka namiri članarinu do konca godine, kolegici M. Kinkela, učiteljici u Matuljima. Dvapat daje, tko odmah daje, a uz to, tko prije plati, nema skrbi kasnije. Koji nisu još učlanjeni (mladi drugovi i družice), neka se prijave odboru.

II. Javite odmah središnjem odboru, koliko pojedinih školskih knjiga trebate u nastajnoj školskoj godini. Bude li moguće, nabavit će se ih Odbor.

Književni odbor in odbor za sestavo podrobnih učnih načrtov (v Trstu) imata svoje redne seje vsako soboto ob 9. v vrdeški šoli.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico. — V soboto 18. septembra t. l. se vrši ob 16. v vrdeški šoli redna odborova seja. Odborniki naj se redno udeležujejo naznanjenih sej. — Predsednik.

Središnji odbor hrv. učitelj. društava Istre i odbor za sastav škol. knjiga imao je l. o. m. zajedničku sjednicu, kojoj su prisustvovali: Baš, Diminić, Kinkela Marija, Lukež Karlo, Medvedić, Radić Mijo, Rajčić Aug., Sirotić, Stihović, Šepić Ivo, Šepić Vinko, prof. Zgrablić, Zidarić, a kao gostovi: Pajalić i Radić Ad. Ispričali se: Bolonić, Jerić, Licul, Nežić, Mučalo, Sufić, Uravić, Zlatić Marko.

Iz sednice saopćujemo najvažnije: a) Imenovan bi a) podpredsednikom u središnjem odboru i b) suurednikom „Učiteljskoga Lista“ za hrv. članke kol. Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — 2) U pitanju „O mladinskoga Lista“ odlučuje se, da se uznastoji, kako bi izlazio list zajednički za hrv. i slov. mladež, e da se uzmogne već iz početka upoznavati s oba bratska jezika. Razlika nije baš velika: ekavština je tako blizu slov. jeziku. Dostajalo bi, da se manje poznate reči rastumače ispod crte. Odlučuje se način sabiranja gradiva, a za suurednika se imenuje kol. Vinka Šepića, naduč. u Buzetu. — 3) Napušta se nakana, da se ustroji za celu Istru samo jedno društvo. Prisustvovanje skupštinama zadalo bi učitelj(ica)ma velikih troškova, poteškoća i neugodnosti, pa ne bi mogle biti gotovo nikada dobro posećene iz svih kotara Istre. Po pravilima Zveze svako učiteljsko društvo ima u Zvezinom odboru jednog odbornika. Imademo li samo jedno društvo, imademo i u odboru Zveze samo jednog odbornika. Kad imademo Zvezu, bolje je da ustrojimo Kotarska učiteljska društva, koja će odlučivati u svim pitanjima, što se odnose na kotar, a skupna pitanja i pitanja direktive, rešavat će Zveza. Uz to mogli bi odbori držati — prema potrebi — zajedničke odborske sednice. Središnji odbor ima da sastavi nacrt pravila za kotarska učitelj. društva i da ih pošalje kotarskim predstavnicima, da ih u svome krugu rasprave i još tekom ove godine pošalju na odobrenje kompetentnoj vlasti. Provede li se ovo, uz malo dobre volje u svakom kotarskom učiteljskom društvu, moći ćemo da više i lepše napredujemo nego-li uz samo jedno društvo za celu Istru. — 4) Nakon poznatoga konflikta s Delavskom Zbornicom, koji ju je divno raskrinkao, zaključuje se, da se više u nju ne stupa na nikakav način. — 5) Prilike se takove, da se na svaki način moraju čim prije da sastave za ove naše krajeve školske knjige. U tu se svrhu imenuje uži odbor, koji ima nastojati, da se dolično izvrši taj posao. Medjutim se imade pomagati sa starim knjigama.

ŠOLSKE VESTI.

Delavska zbornica in mi. V zadnji številki „Učit. Lista“ smo bili obljubili, da pojasnimo

celo zadevo z „Delavsko Zbornice“ v obširnem članku. Ker pa stvar ni še toliko dozorela, da bi smela pred širšo javnost, smo prisiljeni, da odnesemo vsakršno podrobnejše pojasnilo na poznejši čas. Učiteljstvo bodi prepričano, da stori vodstvo „Zveze“ le to, kar bo v splošno korist stanu in šole. S ponosno gesto zrelega človeka naj gre mimo vseh insinujacij in neresnic, ki so se v zadnjih tednih pojavile v raznih političkih listih. Nikakor pa ne sme nastopiti v tej zadevi one poti, ki je ubral neki tovariš, s katerim se pečamo na drugem mestu v današnji številki. Le v notranji disciplini se kaže moč vsake organizacije!

Mladinski list za zasedeno ozemlje. Kulturna bodočnost vsakega naroda je povsem odvisna od duševnega razvoja njegovih najmlajših članov — od njegove mladine. Narod, ki je pozabil na svojo mladino, je obsodil samega sebe v kulturno smrt. Izpodrezal je lastnemu življenjskemu drevesu najtanjše, a obenem v domačo grudo najgloblje segajoče korenine, ki nosijo v sebi preko njegove preteklosti in sedanosti živo kal njegovega bodočega življenja.

Naše ljudstvo, ki je po svetovnih dogodkih zadnjih let odtrgano od celote živega narodnega telesa, ne more dopustiti, da bi val tuje kulture zajel popolnoma duha njegove mladine in jo tako oplodil, mimo vsega dobrega in splošno človeškega, tudi z vsem slabim, specifično tujim. Naš narod ne more dopustiti, da bi se v njegovi mladini preobrazilo bistvo njenega duha, ki je in mora ostati — jugoslovensko.

Izhajajoč iz treh premis in stremeč k edinemu končnemu cilju: ohraniti jugoslovensko mladino jugoslovenskemu narodu in dati njeni duševnosti tisto smer mišljenja in čustvovanja, ki je edina rešilna pot iz blatne vsakdanjosti komaj minulih let, je naše učiteljstvo na svojem letošnjem zborovanju sklenilo **izdajati za jugoslovensko mladino naših krajev poseben zabavno-poučen list s podobami.** To sporočamo jugoslovenski javnosti, ki se bo gotovo razveselila tega sklepa naših učiteljev. Vse priprave za izdajanje tega lista so že v polnem teku in upamo, da bomo mogli podati naši mladini že v mesecu januarju prihodnjega leta prvo številko novega lista kot novoletno darilo.

Ah, ta ljubezen! »Edinost« od 9. t. m. je objavila članek iz učit. vrst, ki govori o krivičnosti Bereninijevega zakona, kateri odmerja učiteljske plače tako, da vživa mlajše učiteljstvo skoro (!) iste prejemke, kakor starejše. Krivično je tudi to, ker odmera plač se ravna po številu prebivalstva v vsakem kraju in sicer po lestvi do 5000 in od 5 do 200.000. Člančič končuje z apelom na »Zvezo«, ki naj napravi pri vladi nemudoma potrebne korake, da se ti nedostatki v najkrajšem času odpravijo z novim zakonom! — Nam se zdi, da pisec tega članka ni, oziroma ne bo biti informiran o stvareh, ki se vrše v naši »Zvezi«. Saj ne ve celo tega, da ima jugoslovensko učiteljstvo svoje glasilo, kjer naj bi se izražale pred javnostjo in oblastmi vse želje in zahteve učiteljskega stanu. Nimamo nič zoper naivno vero tega pisca, ki misli, da si bo mogel učiteljski stan priboriti boljšo eksistenco s 30 vrst dolgim člančičem, a opozoriti bi ga vendar hoteli, da Bereninijev zakon ne zadošča danes niti starejšim in niti mlajšim tovarišem. Mi, ki to pišemo, občutimo to resnico na lastnem žepu, čeravno ne spadamo še — k starejšemu učiteljstvu. A idimo mimo tega »lapsusa«, ki nas ni čisto nič presenetil!

Kar nas je presenetilo, je dostavek uredništva, ki končuje v to-le glosi: »**Mi bomo te zahteve podpirali z vso odločnostjo in ne bomo mirovali, dokler jim ne bo popolnoma ustrezno!**« — V resnici, kar sapa nam je vzelo! Odkod naenkrat ta velika ljubezen? No, ker nam je ta ljubezen že odnekod nepričakovano zacvela, bi hoteli vedeti še to: **Kako boste, gospodje prijatelji, podpirali z vso odločnostjo te učiteljske zahteve? Kdaj si bo smelo učiteljstvo z gotovostjo kupiti na ta račun hleb belega kruha? Vsa danja praksa nam kaže, da se »odločujoči faktorji« ne uklanjajo morda temperamentno pisanim člančikom, ali pa ognjevitim izgovorjenim besedam, ampak le sili, ki jo more pokazati dobro organizirana ljudska masa. Te pa vi nimate in so torej vse vaše besede le prah v oči, ki naj lovi v naših vrstah — kaline. Sicer pa ste o priliki debat, ki ste jih vodili čisto po nepotrebnem o vstopu učiteljstva v »Del. zbornico« (ta korak je storilo učiteljstvo z namenom, da si zagigura svojo eksistenco, a ste ga vi zavili nalašč v črni plašč narodnega izdajstva!) zapisali v svoji »Edinosti« sledeče besede: »Sicer pa zagotavljamo slovensko učiteljstvo, da so še danes vedno v veljavi **množi ideali, ki stoje visoko nad stanovskimi koristmi.**« Iz teh besed zveni, da ste takrat obsojali naš »baje — materializem«. Osem dni kasneje pa bi hoteli celo sami vi podpirati učiteljski postulat, ki stoji nizko, nizko pod vašimi »ideali«. Zakaj ta izpremembra v mišljenju, za-**

kaj ta ljubezen? Eh, da: Politika... politika in lov na kaline!

Velikodušnost. Pred tedni se je vršila pred tukajšnjim vojnim sodiščem razprava proti J. Bušanu, učitelju v Lanišču pri Buzetu v Istri, ker se je baje pregrešil zoper vojaško odredbo od dne 29. novembra 1918, Dolžili so ga, da je na letošnji Ciril-Methodov dan dejal italijanskim orožnikom v brk: »Mi smo Jugoslovenci in to hočemo ostati. Živijo Jugoslavija! Dokler nas bo Italija imela, se bo morala tresti pred nami«. Na razpravi je obtoženec trdil, da je izrekel samo prvi del stavka, to je: Smo Jugoslovenci in to hočemo ostati. Josip Vrbka, vaški župnik, potrdi obtoženčeve trditve. Istotako je izpovedal italijanski orožnik K. Baiocchi, nakar je vojaški obtožitelj predlagal, naj sodišče obtoženca oprostí vsled izkazane nekrivde. Sodišče je obtoženca tudi v resnici oprostilo, a ga je obenem pozvalo, naj se v bodoče ne udeležuje nikakih nasilnih dejanj proti Italiji, ki se je v njegovem slučaju pokazala tako velikodušno! („Il Piccolo“ od dne 3. sept. 1920, št. 253. Nuova Serie).

Zahvala. Podpisani se najprisrčneje zahvaljujem v svojem, kakor tudi v imenu soproge in otročičev naši »Zvezi« in nekaterim učit. društvom, dalje vsem tov. učiteljem in učiteljicam ter vsem ostalim darovateljem in tolažnikom, ki niso skozi dolgi čas mojega polit. preganjanja in ječe pozabili moje družine ne v gmotnem, ne v moralnem oziru. — Posebno zahvalo pa sem še dolžan izraziti že prej omenjeni »Zvezi« (poravnala je polovico t. j. 500 L odvet. stroškov) in nje res zelo požrtvovalnemu predsedniku (tov. Ant. Grmeku, ki se ni strašil ne zgube časa, ne poti, ne stroškov. Dalje gđč. koleg. Julki Kalinovi v Vipavi, ki je vodila vso akcijo v prid moji družini. Nemogoče mi je se zahvaliti vsakemu posamezniku, zato je kličem še enkrat vsem: Bog povrni tisočkrat! Obenem si ušojam tem potom naprositi »Zvezo« in nje predsednika, da me blagovolji štiti pri gener. komisariatu in mi pomaga i sedaj po prestani kazni, **v najhujših dneh suspendiranja in disciplinarne preiskave,** katero so mi še posebej naprtli vrh vsega hudega in gorja!

V Št. Vidu nad Vipavo, dne 15. avgusta 1920.

Franc Jurjevčič, suspend. nadučitelj.

Osebnosti: Poročil se je tov. I. Vadnjal, nadučitelj na Premu, z tov. A. Tomšič, učiteljico na Premu. Želimo obilo sreče! — V Trstu je umrl dne 5. t. m. abiturient učiteljskega v Kastvu g. Dragimir Iskra. — V soboto, dne 11. t. m., je umrla v Magdalenski bolnišnici tov. Viktorija Bole, učiteljica na mestni ljudski šoli v Rojanu. Preostalih naše sožalje!

Zrelostni izpiti na drž. moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani so se vršili pod predstvom viš. šol. nadzornika dr. J. Grafenauerja v dneh 5.—11. julija t. l. Izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom so napravili sledeči kandidati iz naših krajev: Gomišček Gabriel iz Solkana; Rejec Franc iz Grahovega pri Tolminu; Bertonec Milena iz Gorice; Wrischer Evalija iz Pazina; privatist Žorž Alojzij iz Postojne; Pešek-Kukman Gizela iz Pule (usposobljena za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom); Jež Terezija iz Idrije, Kravanja Emilija iz Trsta, Toni Justina iz Podgrada (vse tri usposobljene za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom).

V poročilu o zborovanju furlanskega učit. sindikata (Sindacato magistrale friulano), ki se je vršilo 4. julija t. l. v Gradški, beremo sledeče stavke: »(Učitelj Stanta se zavzema za združitev vseh sindikatov v Jul. Benečiji). — V tem trenutku vstopijo v dvorano slovenski tovariši in tovarišice iz Brd, ki so sprejeti od prisotnih z vidnim navdušenjem. Tajnik Miani pozdravi slovenske tovariše v imenu italijanskih in kriše delovanje sindikata v smislu pobratjenja obeh narodnosti... Sindikat furl. učiteljstva šteje danes že 52 članov in bo kmalu zastopal veliko večino goriškega učiteljstva. V njem so vpisani tudi oni naši tovariši, ki žive raztreseni po Brdih. Njih število se suče, če se ne motimo, okoli 15.

Odlikovanje učiteljstva v Jugoslaviji. »Narodna Prosveta« poroča: **Z redom Sv. Save III. razreda** so bili odlikovani: D. Sokolović, predsednik srbsk. Udr.; M. Stanojević, urednik »Učitelja«; Davorin Trstenjak; **z redom Sv. Save IV. razreda:** Mil. V. Popović, podpreds. UJU; I. Radovanović, J. Vavra, J. Skavić, L. Čajkovac, J. Oreščanin, L. Jelenc, Eng. Gangl, A. Varadjanin; **z redom Sv. Save V. vrste:** Čed-Todorović, preds. UJU; M. Stanković, ured. »Nar. Prosvete«, Vl. K. Petrović, tajnik gl. odb. UJU. — Z istim odlokom je bilo odlikovanih tudi mnogo pokrajinskih učiteljev.

Tovarišu Emilu Adamiču, znanemu slovenskemu skladatelju, ki se je pred kratkim srečno vrnil iz ruskega ujetništva, je priredilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v soboto, dne 21. m. m. pozdravni večer v veliki dvorani ljubljanskega »Narodnega doma«. Pred mnogoštevilnim občinstvu, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, je pozdravil slavljence pevovodja g. Z. Prelovec in mu izročil diplomu častnega članstva, katero mu je podelilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« letos o priliki desetletnice svojega obstanka. V imenu pevskega zbora »Glasbene Matice« je izpregovoril tov. Rapé, kateremu so sledili še drugi govorniki. »Ljubljanski Zvon« je odpel vrsto Adamičevih in drugih zborov, od katerih je dosegel največji uspeh slavljencev »Vasovalec«. K sklepu prireditve se je še tov. Adamič zahvalil z iskrenimi besedami na neprčakovanom in tako slavnostnem sprejemu, nakar je bil zaključen lepi večer. — Tovarišu Adamiču, ki je ustvaril slovenskemu narodu toliko lepih pesmi, želimo i mi po vsem trpljenju, ki ga je preстал daleč od domovine, mnogo lepih in srečnih dni!

Učiteljska para v Italiji. Kakor poroča socialistična »L'avanguardia magistrale« je v Italiji samo 85 učiteljskih upokojencev, katerih pokojnina znaša ogromno vsoto letnih 2000 lir. Vsi drugi upokojenci so deležni pokojnin, ki se giblje mnogo nižje od gorioznačne vsote. Bog se usmili te revne, učiteljske pare!

Komisija za ureditev učiteljskih pokojnin v Italiji je dovršila prvi del svojega dela in je oddala ves svoj elaborat tehničnemu zavodu, da izračuna ves potrebni strošek za končno ureditev tega vprašanja.

V glavnem so bile sprejete sledeče točke: a) $\frac{9}{10}$ pokojnina po 35 službenih letih in 57-letno starostno dobo; b) v slučajih delanezmožnosti od 10. do 15. službenega leta toliko $\frac{1}{35}$ plače, kolikor je službenih let; c) $\frac{2}{3}$ pokojnina v slučajih delanezmožnosti, ki se je pojavila vsled učiteljske službe; č) primerna odškodnina od prvega službenega leta naprej (do 10.) vsled delanezmožnosti; d) $\frac{2}{3}$ pokojnina učiteljeve pokojnine v prid vdovam in sirotam, ki se lahko raztegne tudi na stariše učitelja, če so brez sredstev; e) štetje vseh let, ki jih je služil učitelj pri vseh učnih in vzgojevalnih zavodih, ki so kakoržekoli podrejeni naučnemu ministrstvu, a tudi vseh onih, katerih učit. pokojnine so odvisne od javnih penzijskih zavodov; f) vštetje v pokojninsko dobo vsega vojaškega službovanja.

Iz tehničnega urada poročajo ti predlogi zopet v prejomenjeno komisijo, od tu pa v parlament, ki bo sklepal končno veljavno o njih.

Odpravnina omoženim učiteljicam. Mestni magistrat je s posebnim odlokom določil, da je vsem voditeljicam, učiteljicam, podučiteljicam in vrtnaricam na vseh mestnih zavodih, ki bi se po eventualni omožitvi vendar odpovedale, preko do sedaj še veljavnih določil, nadaljnemu službovanju, izplačati odpravnino v sledečem razmerju: Za manj nego 10 (v pokojninsko dobo računajočih se) let — 1 letno plačo; za več nego 10 a manj nego 15 let — $1\frac{1}{2}$ letno plačo; za več nego 15 a manj nego 20 let — 2-letno plačo; za 20 let in več pa $2\frac{1}{3}$ letno plačo kot odpravnino.

Slovenska gimnazija v Ajdovščini? »Edinost« je prinesla v teh dneh sledeče poročilo: Od zasebne strani smo doznali, da je vlada sklenila utoriti slovensko gimnazijo v Ajdovščini.

Književnost in umetnost.

Nabirajmo narodno blago! Pregledujoč Strekljeve »Slovenske narodne pesmi« sem opazil, da je v teh zbirkah naša dežela primeroma zelo slabo zastopana. Ne vem si razlagati, kaj bi bilo temu vzrok. Dvomim pa, da bi pri nas ne bilo takega blaga, zlasti ker so posamezniki nabrali tudi v naši deželi mnogo narodnega blaga. Vendar se nanašajo te zbirke le na nekatere kraje, s katerimi so prišli dotičniki slučajno v dotiko. Izšle se med drugim pred leti tudi pripovedke iz Soške doline. Znano pa mi je, da imajo zasebniki, med temi nekateri tovariši, še narodnega blaga, ki na brže ni bilo še nikjer priobčeno.

Skrajni čas bi bil, da se tako blago zbere in uredi. Koliko pravljic in pripovedk živi še v naših gorah in vem, da so večinoma še neznane. Primerno snov bi eventualno porabili tudi pri šolskem pouku, saj nam v teh razmerah ni lahko najti kaj primernega.

Vedno in povsodi je igral ljudskošolski učitelj pri nabiranju narodnega blaga zelo važno vlogo. Živeč med ljudstvom ima za to tudi največ prilike. Znano

je n. pr., da je našel učitelj, (Čeh Jož., Neruda, pred 85 leti,) pri navadni služkinji, ko si je za kratek čas v samoti pela narodno pesem in plesala po taktu pesmi, občeznani ples »polko«, ki jo danes pleše ves omikani svet, od kmetijskih koč do kraljevih dvorov.

Res da ne bomo našli več posebno važnih motivov, a za poznavanje ustvarjenega življenja naroda je pomembna vsaka dobitina iz tradicionalnega slovenskega. V poštevu pride tu vse: pesem, pripovedka, legenda, bajka, vraže, zgodovinski dogodki v očeh narodne duše, postanki cerkva, znamenj i. t. d.

Učitelju je posebno lahko, da zasleda take plovce narodnega slovenskega. Treba mu je le učence napeljati na to polje, zlasti v višjih šolskih letih, kar se lahko zgodi pri zgodovinskem pouku, posebno pa pri prostem spisju. Zadostuje samo, da jim ukaže, naj prosto napišejo, kar so slišali čudovitnega, zanimivega ali neverjetnega od dedaj, babice ali kakkega drugega starega človeka. Na ta način pridemo na sled, kdo in kje bi nam znal še kaj več povedati kakor otrok v približno pogojenem jezikovnem sestavku. Napisati je treba seveda vse natančno, kot je povedal pripovedovalec.

Zelo hvaležno polje imajo tukaj tudi risarji in učiteljice ročnih del. Narodna ornamentika se mora rešiti pogube. Kot sem čul, so v Jugoslaviji začeli s pomočjo vlade sistematično s tem delom.

Stara generacija izumira. Bati se je, da odide z njo v grob tudi marsikak biser, ki bi nam otet pomagal odkrivati v tajne zavito dušo preteklosti.

Na naš je tedaj, da v tej jetniški dobi razgrebljemo tudi za temi dokumenti naše bitnosti. S tem izvršimo precejšen kos kulturnega dela. — Uredništvo našega lista pa bo gotovo tako prijazno, da bo zbiralo take prispevke ter odločilo kam z njimi. — L.

Ljubljanski Zvon ima v svoji 7. številki sledečo vsebino: Anton Novačan: Po nevihti. — Janko Samec: Potepuška. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. Povest. (Dalje). — Franjo Roš: Temna so pota. — J. K.: O virih Mencingerjevega „Abadona“. — Ivan Zorec: Ljubica. Kos potopisa. (Konec). — Miran Jarc: Dogodek v noči. — Josip Vidmar: Svetovni nazor Merežkovskega. — Stano Kosovel: Mrtvaška koračnica. — Ivan Albrecht: Tomijeve Tine mlada leta. (Dalje.) Janko Glaser: Na gorskem pašniku. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom iz leta 1838. (Balje). Fr. Golar: Črn vihar. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

RAZNE VESTI.

Na državni kmetijski šoli na Grmu Pri Novem mestu se prične novo šolsko leto 1920—21 dne 4. nov. t. l. Ima zimsko in letno šolo. Prva traja skozi dva tečaja čez zimске mesece in je namenjena sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Druga, namenjena sinovom iz vinorodnih krajev, traja eno celo leto. Sprejemajo se samo oni kmečki sinovi, najmanj 16 let stari, ki ostanejo po končani šoli doma. Oskrbnina je določena na 240 K in se more plačati tudi v živilih. Za sirove ubožnih posestnikov je oddati nekaj popolnoma ali pa polovično prostih mest. Predložiti je ubožna spričevala potrjena od županstva ali od davkarije ali pa od domačega župnega urada. Prošnje je vložiti do 1. oktobra t. l.

V dneh 27. in 28. avgusta t. l. se je vršilo poslednje zborovanje „Zveze jugosl. učit. društev v Ljubljani“, ki se je ob enem na novo organizirala v smislu novih pravil „Udruženja jugoslov. učiteljstva v Beogradu“. V Ljubljani bo odslej delovalo „Poverjeništvu“ za Slovenijo; „Učit. Tovarš“ pa bo izhajal še naprej kot slovensko glasilo nove učiteljske organizacije v Jugoslaviji. V tistih dneh se je zaključila važna faza stanovskega življenja slovenskega učiteljstva.

Na učiteljsku v Zagrebu otvorijo s prihodnjim šol. letom peti letni tečaj za dovršene učiteljske maturante (inje). Tisti, ki napravijo zrelostne izpite s prav dobrim uspehom bodo deležni takoj prov. imenovanja in bodo prejeli vse zakonite dohodke ter se jim čas tečaja všteje v dveletno učit. prakso. Ostali maturanti morajo kriti sami stroške, le čas se jim bo vračunal v praktično službo. Sprejemali se bodo tudi abiturijenti srednjih šol, ki bi hoteli postati učitelji in bodo dobili ugodnosti kakor odlični učiteljski absolventi. Zavezati se pa morajo, da bodo učiteljevali najmanj pet let.

Gospodinske šole za učiteljice. Ministrstvo prosvete v Jugoslaviji pošlje v kratkem nekaj učiteljic v čehoslovaške šole zaradi izpopolnitve v gospodinjstvu.

Po pravilih, ki jih je izdelalo v Jugoslaviji ministrstvo prosvete, mora biti v vseh narodnih

knjižnicah in čitalnicah v kraljestvu učitelj knjižničar in blagajnik. Za ta posel pa sprejema posebno nagrado.

Prvi dar UJU. Ministrstvo prosvete je nakazalo z odlokom od 12. avgusta t. l. Udr. Jugosl. Učit. svoto 15.000 dinarjev za ureditev penzije-nata za učiteljsko decu in ostale humane in prosvetne svrhe.

V ministrstvu prosvete države SHS se izdeluje obširen načrt za preosnovno učiteljsko.

O priliki kongresa v Beogradu se je vršil posebni sestanek češkega in jugoslovenskega učiteljstva, ki je sprejel sledeče sklepe: 1.) Vzajemno se bodo objavljali pedagoški časopisi in knjige. 2.) Vsaka organizacija pošlje drugi po eden izvod pedagoških in stanovskih listov, revij in knjig, ki jih izdaja. 3.) Istotako se zgodi s knjigami o šolski organizaciji in uredbi šolske zakonodaje. 4.) Organizacije si obojestransko naznanijo imena onih članov, ki obvladajo tuje jezike, da se jim pošljejo razni spisi in se tako organizira dopisovanje. 5.) Prijavitelj obojestransko do 1. jan. 1921 vse one člane, ki bi sprejeli v dobi počitnic za 10—15 dni na hrano in stanovanje tovariše iz Češke (oziroma narobe), da bi se tako priučevali jeziku in spoznali narodno življenje. 6.) Izvrše naj se priprave za Slovanski pedagoški almanah (za dobo dveh let) in naj bi se prirejale razstave z obojestransko udeležbo.

Minister prosvete v državi SHS je odredil, da se predelajo učni načrti za zemljepisni in zgodovinski pouk ljudskih šolah v toliko, da se v višjih razredih srbskih in hrvatskih šol poglubi znanje slovenske zgodovine in obratno. Glavni prosvetni svet pa je sklenil, da je s početkom novega šolskega leta seznanjati mladino od 3. razreda dalje s cirilico in latinico.

Državni proračun Jugoslavije za l. 1920—21 izkazuje 3.969.632.004:50 dinarjev stroškov (okroglo 16 milijard kron). Od vse te ogromne svote pa je država posvetila zdravstvu, zgradbam in socialnem skrbstvu samo 200 milijonov dinarjev. Vojaštvo bo požrlo pa štirikrat toliko, t. j. 1 milijardo 120 milijonov. **Prosveta pa bo živela od borih 158.921.279:50 din.**

V letošnjih počitnicah so odprli na Češkem po raznih mestih preko 500 počitniških tečajev za deška ročna dela. Priglasilo se je toliko učiteljev, da so jih morali precejšnje število zavrniti.

Stvarni naklad šolskih potrebščin narodnih šol, naklad knjižnic, učil, osebni naklad učiteljstva krije čehoslovaška republika iz državnih sredstev. Manjšinske šole pa država vzdržuje popolnoma. Tako je prišlo šolstvo na Češkem popolnoma v državne roke.

Prof. J. A. Pipala uvaja v češke šole sistem ameriške telesne vzgoje, ki sloni na temelju mladinskih iger, vajam na orodju pa posveča manjšo pozornost, za deklice pa jih sploh izloča. Tako prinaša Amerikanec igro v življenje. Kdor igra pošteno, bo pošten tudi v življenju. Tekma, pri kateri se je držati točno pravil, sili človeka, da postane gentleman. Uči ga tudi smisla za skupnost, ker igra za celoto, za zmago društva ali kluba.

„Narodna Zaštita“ zveza dobrotvornih društev v Zagrebu ima v svojem programu ustanavljanje in zalaganje s knjigami vseh vaških čitalnic. V to svrhu nabira med narodom knjige in jih stavi na razpolago najbolj oddaljenim in najrevnejšim vasem. Obrniti se je na „Narodno Zaštito“, Zagreb, Josipovac 40.

V dneh 10., 11. in 12. avgusta t. l. se je vršil v Bordeaux-u učiteljski kongres, ki je imel ustvariti „Učiteljsko Internacijo“, katerega so se udeležili učiteljski zastopniki različnih narodov.

Obvezen telovadni pouk za dekleta bodo uvedli na vseh obrtnih in srednjih šolah na Francoskem.

Islandija, ki se je odcepila od Danske in tvori zdaj avtonomno državo, ima 9000 prebivalcev in nobenega analfabeta. Šolski pouk traja tam od oktobra do maja.

Francoska za učiteljske upokojence. Francoska zbornica in senat sta glasovala v februarju in marcu t. l. zakon o ureditvi pokojnin vseh drž. upokojencev, h katerim spadajo tudi učitelji. Zakon določa, da znaša stalni povišek pokojnin od 1. januarja t. l. 100% za vsoto 750 Fr., 50% za vsoto od 750 do 1800 Fr., 25% za vsoto od 1800 Fr. do 6000 Fr. Tako dobiva učitelj, ki je bil upokojen s svoto 1500 Fr. odslej sledečo pokojnino: Stara pokojnina 1500 Fr., več 100% 750 Fr., več 50% 750 Fr. = 2635 Fr. Za učiteljske vdove in sirote znašajo stalni poviški 100% do vsote 375 Fr., 50% za vsote od 375 do 900 Fr. in 25% za vsote od 900—3000 Fr.

Število učiteljskega osebja v Švici znaša 13.126 in sicer 7822 učiteljev in 5304, torej je moških učnih moči 60% a ženskih pa 40%.

Bolgarska vlada je predložila sobranju načrt zakona, po katerem naj se odslej učiteljstvo na javnih šolah voli naravnost od ljudstva. To ni za Bolgarsko nič novega, ker si je ljudstvo že v časih narodnega preporoda samo volilo svoje učitelje.

Na Japonskem so bivši učenci prof. Ikimura darovali svojemu učitelju 700.000 Fr., ki jih učenjak porabil v potovanjih po svetu, kjer si misli ogledati najboljše učne zavode in proučiti najboljše učne metode, da bi z njimi seznanil svoje sorojake.

Šolska obveznost v Ameriki. Ameriške združene države imajo preko 5 milijonov analfabetov starejših od 10 let. Ker vživa vsaka država precejšnjo avtonomijo je bila vpeljana v njih šolska obveznost le postopoma. Prva država, ki je storila ta korak v dobrobit svojega ljudstva, je država Massachussets (1852) zadnja pa država Mississippi (1918).

Šolstvo na Kitajskem v predrevolucijski dobi. Ping Ling je objavil v Pedagogical Seminary nekaj autobiografskih podatkov iz svojega življenja, ki kažejo, kakšne cilje je imelo šolstvo in kakšnih metod so se Kitajci posluževali pri njem v predrevolucijski dobi. Na Kitajskem so učitelja in šolo visoko cenili, a vendar je država oba povsem zanemarjala. Stari sistem vzgojevanja je bil ustvarjen tako, da je uničeval vsako individualnost, navajal je človeka živeti le od preteklosti, da bi se le ohranil stari družabni red. Čeravno se država ni zanimala dosti za šolstvo, vendar je imela vsaka vas svojega učitelja, večkrat celo tudi lastno šolsko poslopje. Ping Ling je zahajal v svoji mladosti v tako poslopje, ki je imelo eno edino veliko sobo. Ta ni imela nikakega poda, ampak učenci so sedeli v krogu razpostavljeni ter v blatnih tleh. Poslopje je bilo krito s slamo. Najznamenitejši dan v življenju mladega Kitajca je bil prvi šolski dan. Poslali so ga k pouku praznično oblečenega. Tam se je moral najprej globoko prikloniti pred podobo Konfucija in pozdraviti na isti način svojega učitelja. Začeli so dolgi šolski dnevi. Počitniški dnevi pa so bili redki. Tudi ni poznal počitkov v opoldanskih urah.

Učni načrt je bil obširen, čeravno po vsebini ubog. Učenci so se morali od 6. do 7. leta naučiti 400 do 500 znamenj kitajskega pisana. Na pamet so se morali učiti vsebino obširne čitanke, ki je vsebovala samo tribesedne stavke, s čudovito natančnostjo rimane. Istotako so učenci morali obvladati na pamet obširne in mnogovrstne biblijske knjige. Ves pouk je slonel na memoriranju; kazni so bile telesne in strašne.

Kdor je hotel doseči najvišjo topnjo akademске izobrazbe, se je moral podvreči izpitom, ki so se vršili po toliko in toliko dnevnem ločenju kandidata od ostalega sveta. Zgodilo se je, da so bili zaprti kandidatje držani tako dolgo, da so večkrat — pomrli.

Po Ling Ping-u je dosegel ta sistem šolstva sledeče: 1) Ustvarjal je eden tip človeka, ki je bil konservativen in ljubitelj miru. 2) Pospesoval je in dajal vrednost samo intelektu, a ob enem uničeval vrednost znanstva. 3) Uničeval je telesno duševno razvitejše kroge. 4) Gojil je v visoki, a enostranski meri moralno; to je bil tudi edini vspeh celega sistema.

Poziv vsem književnikom v zaslednem ozemlju!

„Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu“ bo začela izdajati z januarjem prihodnjega leta zabavno-poučen list za mladino. V svrhu točne organizacije sotrudištva za to važno podjetje pa mora imeti natančen popis vseh jugoslovenskih književnikov, ki žive še na našem ozemlju. Podpisano uredništvo prosí tedaj vse književnike (slovenske in hrvatske), naj mu pismenim potom naznanijo svoje točne naslove.

V Trstu, 16. septembra 1920.

UREDNIŠTVO „UČIT. LISTA“

ul. Ruggero Manna 20, I. nadstropje.

Iz uredništva.

Tržaško učiteljsko društvo: Notici smo prejeli še-le 31. p. m. in jih zato nismo mogli več objaviti v zadnji številki. Vsem dopisnikom: Zaradi varnosti pošiljajte članke poštnopriporočeno. Najnujnejše stvari pa pošljite pravočasno.